

> Retouradres Postbus 40225, 8004 DE Zwolle

[Redacted]

**Rijksdienst voor
Ondernemend
Nederland**

Postbus 40225,
8004 DE Zwolle
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
wnb@rvo.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190028102943

Kenmerk
WNB/2023/044.toek

Bijlagen
1

Datum besluit 5 december 2023
Betreft Beslissing op aanvraag

Geachte [Redacted],

Op 28 juli 2023 heeft u een ontheffing aangevraagd. Ik heb uw aanvraag met de aanvullingen van 10 en 17 augustus 2023 beoordeeld. In deze brief licht ik dit nader toe en leest u wat mijn beslissing is.

Procedure

De toenmalige minister van Infrastructuur en Milieu heeft in juni 2013, op basis van artikel 3.35, eerste lid Wet ruimtelijke ordening, een coördinatiebesluit genomen voor het project Afsluitdijk (Staatscourant 2013, nr. 20154). Op grond van de artikelen 3.35 en 3.36 van de Wet ruimtelijke ordening coördineert de minister van Infrastructuur en Waterstaat de voorbereiding en bekendmaking van de op aanvraag of ambtshalve te nemen besluiten die in het coördinatiebesluit zijn opgenomen. Onderhavig besluit is één van de besluiten als bedoeld in het coördinatiebesluit. Op grond van artikel 3.31, derde lid van de Wet ruimtelijke ordening is de procedure beschreven in afdeling 3.4 van de Algemene Wet bestuursrecht van toepassing.

Behandeling zienswijzen

Naar aanleiding van de publicatie van de kennisgeving en de terinzagelegging van het ontwerpbesluit is geen zienswijze ingediend.

Inhoud aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project 'Project Afsluitdijk', gelegen in de gemeenten Súdwest Fryslân, Hollands Kroon, en in het IJsselmeer. Het project betreft het versterken van de Afsluitdijk. Er dienen werkzaamheden aan de spuicomplexen aan beide kanten van de dijk uitgevoerd te worden, evenals werkzaamheden aan de keersluis bij Kornwerderzand.

De werkzaamheden bestaan uit vier deelprojecten;

- de bouw van twee pompgemalen aan weerszijden van het spuicomplex in Den Oever en bijbehorende flexibele bodembescherming in de Waddenzee en het IJsselmeer;

- de bouw van twee extra spuigroepen in spuicomplex Den Oever en bijbehorende flexibele bodembescherming in de Waddenzee en het IJsselmeer;
- de renovatie van de drie bestaande spuigroepen bij Den Oever en de twee bestaande spuigroepen bij Kornwerderzand, inclusief de bijbehorende flexibele bodembescherming in het IJsselmeer;
- en de constructie van vleugelwanden aan de deurnis en de deurkas van de keersluis Kornwerderzand.

Voor een uitgebreide beschrijving van de werkzaamheden verwijs ik nu naar hoofdstuk 2 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Natuurtoets soortenbescherming' van 16 augustus 2023.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor wat betreft exemplaren van de Noordzeehouting, (*Coregonus oxyrinchus*), en zoals genoemd in artikel 3.10 lid 1, sub b van de Wet natuurbescherming voor wat betreft exemplaren van de grijze zeehond (*Halichoerus grypus*) en de gewone zeehond (*Phoca vitulina*).

Besluit

Ik verleen u voor de periode van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2028 ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van de Noordzeehouting en zoals genoemd in artikel 3.10, lid 1, sub b van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van de grijze zeehond en de gewone zeehond.

De overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan dit besluit worden in bijlage 1 toegelicht.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

- a. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
- b. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- c. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die vallen onder de bevoegdheid van onze minister conform artikel 1.3 van de Wet natuurbescherming.
- d. Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft een stuk van de Afsluitdijk ten hoogte van Den Oever, en een stuk ter hoogte van Kornwerderzand, één en ander zoals is weergegeven in figuur 1.1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Natuurtoets soortenbescherming' van 16 augustus 2023.

- e. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift b noodzakelijk zijn.
- f. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- g. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- h. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar het bevoegd gezag te zenden.

Specifieke voorschriften

- i. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in paragraaf 4.1.3, 4.1.6, 4.2.3 en 4.2.6 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Natuurtoets soortenbescherming' van 16 augustus 2023.
- j. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periode van de gewone- en grijze zeehond. Deze periode loopt globaal van mei tot en met half augustus voor de gewone zeehond. Voor de grijze zeehond is dit half november tot en met eind december. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige¹ op het gebied van zeezoogdieren.
- k. Tijdens de werkzaamheden aan de spuien dient altijd minstens één spuigroep operationeel gehouden te worden.
- l. De damwanden dienen te worden ingeduwed. Er mag geen gebruik gemaakt worden van intrillen of heien. Ook dient een 'soft start' te worden toegepast bij het induwen van de damwanden.

Overige voorschriften

- m. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.

¹ "Onder een ecologisch deskundige verstaan wij een persoon die ecologisch advies verstrekt of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten en die schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis heeft."

- n. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte te worden gesteld. Het werkprotocol dient op locatie aanwezig te zijn.
- o. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, een verzoek tot verlenging van de ontheffing in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190028102943

Kenmerk
WNB/2023/044.toek

Beroepsprocedure

De volgende (rechts)personen kunnen vanaf 14 december 2023 tot en met 24 januari 2024 beroep instellen tegen het genoemde besluit:

- a. Belanghebbenden.
- b. Niet-belanghebbenden die tijdig een zienswijze kenbaar hebben gemaakt of aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten geen zienswijze te hebben ingediend.

Beroep instellen doet u bij:
Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

of (voor burgers) via het Digitaal Loket: <https://digitaalloket.raadvanstate.nl/>

Actuele informatie over in beroep gaan, vindt u op:
www.raadvanstate.nl/bestuursrechtspraak

Op de vergunning is de Crisis- en Herstelwet van toepassing. Dit betekent dat een belanghebbende in het beroepschrift moet aangeven welke beroepsgronden hij aanvoert tegen het besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd.

Met vriendelijke groet,

De Minister voor Natuur en Stikstof,
namens deze:

Teammanager Vergunningen Natuur Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Bijlage 1: Overwegingen Wet natuurbescherming

Instandhouding van de Noordzeehouting *Artikel 3.5, lid 2 Wet natuurbescherming*

De Noordzeehouting is in het plangebied aangetroffen. In het IJsselmeer komt een kleine populatie van de Noordzeehouting voor die zich voortplant. Momenteel vormen de schut- en spuisluisen bij Den Oever en Kornwerderzand en een vispassage bij Den Oever de enige doorgangen voor deze soort om tussen zout- en zoetwater te migreren.

Door de werkzaamheden kan Noordzeehouting verstoord worden of gewond raken. Tijdens de werkzaamheden is er geen doorgang door de spuien omdat deze gelijktijdig gesloten zijn. Ook kunnen lichamelijke beschadigingen optreden door de trillingen van het heien. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in paragraaf 4.1.3 en 4.2.3 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Natuurtoets soortenbescherming' van 16 augustus 2023. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Om verstoring en het gewond raken van vissen te voorkomen worden damwanden niet geheid, maar ingeduwd. Het geluidsniveau van induwen ligt lager dan dat van intrillen en heien. Tevens wordt de zogenoemde 'soft start' toegepast. Hierdoor krijgen vissen voldoende tijd om het effectgebied te verlaten. Door deze maatregelen zijn de (geluids-)trillingen niet zo sterk dat ze lichamelijke beschadigingen aan de vissen kunnen veroorzaken.

Tijdens de werkzaamheden aan de spuien bij Den Oever wordt altijd minstens één spuigroep operationeel gehouden. Een situatie waarbij houting niet via de spuisluisen van Waddenzee naar IJsselmeer en terug kan komt daarmee niet voor.

De kans dat een Noordzeehouting in de pompgemalen terecht komt is uiterst klein. De pompgemalen worden alleen in werking gezet als water van het IJsselmeer niet via de spuien kan worden afgevoerd. Zo'n situatie zal vooral in de winter optreden, als veel regen- en smeltwater het IJsselmeer instroomt. In het voorjaar, als jonge Noordzeehouting naar zee trekt, is de inzet van de pompgemalen niet nodig. Daarnaast zijn de schoepen van de pompen zodanig gebouwd dat de kans op beschadigingen en sterfte onder vissen zo klein mogelijk is en voor kleine vissen, zoals jonge houting, zelfs nul.

Met inachtneming van bovenstaande wordt zoveel mogelijk voorkomen dat exemplaren van de houting gewond raken dan wel gedood worden. Wel wordt de houting opzettelijk verstoord door trillingen van het induwen en door het afsluiten van de spuigroepen, daardoor wordt het moeilijker voor de soort om doorgang te vinden naar de Waddenzee of het IJsselmeer. Er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5, lid 2 van de Wet natuurbescherming. Om deze reden wordt ontheffing verleend.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190028102943

Kenmerk
WNB/2023/044.toek

Gunstige staat van instandhouding van de Noordzeehouting

Noordzeehouting kwam oorspronkelijk voor in rivieren en kustwateren van de Noordzee, Oostzee en Baltische zee waaronder het stroomgebied van de Rijn, Maas, Schelde en Eems. De Noordzeehouting is in het begin van de 20e eeuw bijna overal verdwenen als gevolg van het normaliseren van rivieren, verslechtering van de waterkwaliteit en overbevissing. In 1998 is de soort op de rode lijst gezet als 'verdwenen uit Nederland'. Tussen 1999 en 2006 is de soort geïntroduceerd in de Rijn. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe populatie waarvan de volwassen dieren zich ophouden in het IJsselmeer, de benedenrivieren en Nederlandse kustgebieden zoals de Waddenzee en Voordelta. Van deze populatie is vastgesteld dat ze zich door natuurlijke voortplanting in stand houdt. Het normaliseren van rivieren, verslechtering van de waterkwaliteit en overbevissing zijn factoren die nog steeds niet geheel zijn weggewerkt. De staat van instandhouding van de Noordzeehouting is vooral afhankelijk van het oplossen van deze problemen. De provincie Flevoland heeft de staat van instandhouding van de houting in het IJsselmeer als gunstig beoordeeld. Verder is de staat van instandhouding onbekend. De houting staat wel op de rode lijst als 'gevoelig'. Na de herintroductie is de soort weer aan het toenemen.

In het IJsselmeer komt slechts een kleine populatie voor. De kans op sterfte van een Noordzeehouting in een pompgemaal is vanwege hun lage aantallen en de visvriendelijke schoepen zo gering dat dit de staat van instandhouding van deze soort niet in gevaar brengt. Bovendien blijft er altijd minstens één spuigroep operationeel, waardoor de Noordzeehouting kan blijven migreren tussen de Waddenzee en het IJsselmeer.

De gunstige staat van instandhouding van de Noordzeehouting komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Instandhouding van de grijze zeehond en de gewone zeehond

Artikel 3.10, lid 1, sub b Wet natuurbescherming

De grijze zeehond en de gewone zeehond zijn in het plangebied aangetroffen. Op ongeveer twee kilometer van het plangebied bevinden zich in de Waddenzee rustplaatsen van gewone en grijze zeehonden. De aantallen zeehonden op deze rustplaatsen nemen momenteel toe, ook in de afgelopen jaren (2019 tot 2022) toen er reeds aan de Afsluitdijk en het spuicomplex werd gewerkt.

Door de werkzaamheden aan het spuicomplex en de bodembescherming kunnen rustplaatsen van zeehonden worden verstoord door beweging of geluid. Het geluid en de trilling van het plaatsen van damwanden kunnen effecten hebben op de dieren die op de zandplaten ten noorden van het spuicomplex rusten. Dit zou kunnen leiden tot functionaliteitsverlies van de verblijfsplaatsen en daarmee tot een afname aan rustende dieren. Ook kunnen de zeehonden fysieke schade oplopen door de trillingen van het heien.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in paragraaf 4.1.6 en 4.2.6 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Natuurtoets soortenbescherming' van 16 augustus 2023. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Door de damwanden in te duwen in plaats van te heien wordt verstoring van rustende zeehonden ten noorden van het plangebied voorkomen. Het geluidsniveau van induwen ligt lager dan dat van intrillen en heien, waarmee de geluidscontour van 60 dB rond de 350 meter ligt, in plaats van 650 meter. Gezien de eerste zandbank zich op twee kilometer afstand bevindt van het plangebied, is er met de geluidscontour van 350 meter nog voldoende geschikt alternatief leefgebied beschikbaar voor de zeehonden. Tevens wordt de zogenoemde 'soft start' toegepast. De zeehonden die op het moment dat damwanden worden geplaatst in de buurt van het spuicomples zijn, krijgen door het toepassen van deze technieken voldoende tijd om het effectgebied te verlaten, voordat het induwen van de damwanden op volle sterkte is.

Met inachtneming van bovenstaande wordt zoveel mogelijk voorkomen dat exemplaren van de gewone en de grijze zeehond schade ondervinden van de trillingen/onderwatergeluid en verstoord worden. Wel kan de functionaliteit van de verblijfsplaatsen afnemen door de werkzaamheden. Hierdoor is het mogelijk dat de zeehonden hun rustplek verlaten en op zoek moeten naar een alternatief. Er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.10, lid 1, sub b van de Wet natuurbescherming. Om deze reden wordt ontheffing verleend.

Gunstige staat van instandhouding van de grijze zeehond en de gewone zeehond

De gewone zeehond en de grijze zeehond komen algemeen voor in (de omgeving van) het plangebied. De aantallen gewone en grijze zeehonden die van de zandplaten ten noorden van Kornwerderzand gebruik maken zijn zeer laag. Grijze zeehonden worden hier incidenteel waargenomen en het aantal gewone zeehonden ligt gewoonlijk onder de 100 dieren. De omgeving van de planlocaties is dus niet meer dan incidenteel van betekenis en niet van belang voor de instandhouding van de populatie. De staat van instandhouding van de gewone en grijze zeehond is als gunstig beoordeeld. De populatie grijze zeehond neemt toe tegenover de populatie van de gewone zeehond waarvan de groei afgevlakt is. Op populatieniveau is de invloed van de werkzaamheden daarmee verwaarloosbaar klein en de verstoring is tijdelijk. Na afronding van de werkzaamheden kunnen de gewone zeehond en de grijze zeehond weer volledig gebruik maken van hun leefgebied. Beide soorten blijven naar verwachting in de omgeving aanwezig, want er blijft voldoende geschikt leef-, doortrek- en foerageergebied in de nabije omgeving beschikbaar. Het feit dat in de afgelopen jaren het aantal grijze en gewone zeehonden op de zandplaten ten noorden van het plangebied toe is genomen geeft aan dat er geen of weinig invloed is op de regionale populatie.

De gunstige staat van instandhouding van de grijze zeehond en de gewone zeehond komt dan ook niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Andere bevredigende oplossing

Het project is locatie-specifiek. De Afsluitdijk inclusief sluiswerken dienen versterkt te worden. Na de planuitwerking is in 2018 de realisatie van project Afsluitdijk aanbesteed. Een groot deel van de werkzaamheden is afgerond, zoals de versterking van de dijk en de bouw van twee keersluizen. De bouw van twee pompgemalen en twee extra spuigroepen, alsmede de renovatie van de bestaande spuigroepen, loopt nog en kan redelijkerwijs enkel plaatsvinden op de locaties waar de werkzaamheden als reeds in gang gezet zijn. Er is daarmee geen alternatieve locatie voor de plek waar aan de spuien en pompgemalen kan worden gewerkt. Deze wordt bepaald door de huidige locatie van het spuicomplex Den Oever en Kornwerderzand.

Een mogelijk alternatief voor de planinrichting zou het achterwegen laten van pompgemalen kunnen zijn, en al het waterafvoer van het IJsselmeer naar de Waddenzee via spuien laten verlopen. Dit is echter een riskante oplossing. Met de toenemende stormen op zee, regenval in het binnenland en stijging van de zeespiegel is de kans groot dat in de nabije toekomst water van het IJsselmeer naar de Waddenzee moet worden afgevoerd op momenten dat het in de Waddenzee hoog water is. Spuien is dan niet mogelijk, omdat het hoogteverschil tussen het IJsselmeer en de Waddenzee te gering of geheel afwezig is. Dit is daarmee geen goed alternatief. Met het gebruik van speciale schoepen die vissterfte minimaliseren wordt de beste compromis bereikt tussen afvoer van IJsselmeerwater bij hoogwater in de Waddenzee en geen sterfte onder vissen.

Het grootste effect van de werkzaamheden aan het spuicomplex op beide zeehond soorten is de verstoring tijdens het plaatsen van de damwanden. Als dit middels heien zou gebeuren zijn de trillingen en het geluid over een relatief groot gebied waar te nemen en bereiken deze zeer waarschijnlijk de twee kilometer verderop gelegen rustplaatsen van gewone en grijze zeehonden. Door een alternatieve manier van damwanden plaatsen te gebruiken (induwen in plaats van heien) wordt een sterke reductie van de trillingen en het geluid bereikt. Hiermee is reeds voor het alternatief gekozen dat de minste schade aan de soorten toebrengt. De werkzaamheden zullen niet meer of minder effect hebben op de soorten wanneer deze in een andere periode worden uitgevoerd.

Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning wordt schade aan de Noordzeehouting, de grijze zeehond en de gewone zeehond zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Belang

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van het belang van 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten', zoals genoemd in artikel 3.8, lid 5, sub b van de Wet natuurbescherming.

Sinds 1932 beschermt de Afsluitdijk een groot deel van Nederland tegen overstromingen vanuit zee. In een veiligheidstoetsing in 2006 is vastgesteld dat de Afsluitdijk niet meer voldoet aan de huidige veiligheidsnorm. Dat geldt zowel voor de dijk zelf als voor de spuisluisen en de schutsluisen in de dijk bij Den Oever en Kornwerderzand. De versterking van de Afsluitdijk moet er toe leiden dat de dijk tot tenminste 2050 voldoet aan de 1/10.000-eis (dit betekent dat de kans op overstromingen niet groter mag zijn dan 1 keer per 10.000 jaar).

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190028102943

Kenmerk
WNB/2023/044.toek

Daarnaast is er onvoldoende afvoercapaciteit van water vanaf het IJsselmeer naar de Waddenzee. Deze afvoer wordt geregeld via de spuisluisen bij Den Oever en Kornwerderzand en gebeurt 'onder vrij verval'. Dit houdt in dat bij laag water in de Waddenzee water uit het IJsselmeer dankzij de zwaartekracht de Waddenzee in stroomt. Het getij beperkt de beschikbare periode om te kunnen spuien tot een aantal uren per etmaal (het spuienster). Wind kan tot extra beperkingen leiden. Soms stuwt de wind het water namelijk zo hoog op dat zelfs bij laagwater de waterstand in de Waddenzee te hoog blijft om de spuisluisen te kunnen gebruiken. Als dit meerdere dagen achter elkaar gebeurt tijdens een periode waarin het waterpeil in het IJsselmeer hoog staat door verhoogde toevoer uit de IJssel en de Overijsselse Vecht, dan kan dit tot wateroverlast leiden. Door zeespiegelstijging worden de mogelijkheden om te spuien langzaam maar zeker steeds een beetje kleiner. Daarnaast is de verwachting dat in de komende decennia vaker periodes met een grote toevoer van water vanuit de IJssel en de Overijsselse Vecht zullen voorkomen. Deze ontwikkelingen maken het noodzakelijk om in kader van de openbare veiligheid ervoor te zorgen dat er meer water kan worden afgevoerd, óók op momenten waarop spuien niet mogelijk is.

Na de planuitwerking is in 2018 de realisatie van project Afsluitdijk aanbesteed. Een groot deel van de werkzaamheden is afgerond, zoals de versterking van de dijk en de bouw van twee keersluisen. Voor deze werkzaamheden werd in 2015 een ontheffing afgegeven onder de Flora en Faunawet (met kenmerk FF/75C/2014/0379.toek). Deze ontheffing loopt dit jaar af. De bouw van twee pompgemalen en twee extra spuiagroepen, alsmede de renovatie van de bestaande spuiagroepen, loopt nog. Deze bouw- en renovatie activiteiten dienen voortvarend door te gaan. Bij vertraging komt de openbare veiligheid mogelijk in het geding, omdat dan langer niet aan de veiligheidsnorm wordt voldaan.

Gelet op het voorgaande ben ik van oordeel dat het belang 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende is om de negatieve effecten op de Noordzeehouting, de grijze zeehond en de gewone zeehond die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.